

proslulý kdysi romanopisec německý, zemřel 25. února, dovršiv 82 let. Spielhagen přežil o mnohé desetiletí nejen svou slávu, ale i vrcholy své tvorby snížil bezděky pozdějšími mdlými pracemi. (Nejlepší díla jeho jsou časové a tendenčně liberální romány *Problematische Naturen* (1860), první jeho veliký úspěch, dále *Die von Hohenstein* (1863), *In Reih und Glied* (1866), *Hammer und Amboss* (1868), *Allzeit voran* (1872) a *Sturmflut* (1877).) Spielhagen byl dovršitelem Gutzkowova časového románu liberálně měšťanského, poslední representant a hlasatel idejí Mladého Německa a oběť žurnalistického moru v literatuře, tendenční propagandy a rozkolísané beztvárnosti umělecké. Spielhagen nedovedl se dostatí pro samou osvětářskou tendenci a intenci k ryzímu básnickému názoru, k vyšší básnické objektivitě a slunné spravedlnosti tvůrčí; místo charakterů podával schemata a vykonstruované loutky, které řečnily mnoho a často rozumně, s ohněm a vervou, ale jimž scházely hlubší zdroje a prameny života. Na tyto základní ne-básnické rysy ukázali ostře v osmdesátých letech bratři Hartové v jednom sešitu svých *Kritische Waffengänge* a stali se tak hrobaři jeho slávy, neboť kritika jejich zasáhla opravdu jádro otázky. Od té doby odvraceli se od něho literáti a posléze zpronevěřily se Spielhagenovi i široké vrstvy čtenářské. Dnes vedle stínů dostávají se ke slovu i lepší stránky Spielhagenovy. Základní básnické negativnosti Spielhagenovy není ovšem možno popřít ani zastřítí; ale poukazuje se k tomu, že byl muž opravdu vzdělaný a charakterní a také jako literát že měl mnohem větší smysl než Gutzkow pro techniku a kompozici románovou.

Petr Brandl. Prémie Umělecké besedy na rok 1911

Život, dílo a umělecký vývoj Petra Brandla známe posud spíše v celkové siluetě než v prokresleném a pečlivě zváženém obraze. Ke konečnému kritickému a historickému zúčtování s ním bude asi východiskem výstava děl jeho, projektovaná na podzim letošního roku v Rudolfině. Ale již dnes jest jisto, že výtvarnou silou a vlastními malířskými kvalitami převyšuje znamenitě Karla Škrétu a že ne Škréta, nýbrž Brandl jest veliký malíř českého baroku. Umělecká beseda podnikla ve své letošní prémii pokus popularisovatí tento kritický soud a přiblížití zájmu širšího obecenstva významné a typicky krásné dílo Brandlovo osmi autotypiemi. Škoda, že výběr byl jednostranný a omezil se skoro jen na obrazárnu kanonie strahovské. O mistrových velkých a vznešených komposicích figurálních nedostane se majetníku publikace besední skoro názoru, zvláště když obraz Smrt sv. Jana Nepomuckého budí vážné námitky, aby byl připisován Brandlovi. Bylo by žádoucí, aby album Brandlovo bylo záhy doplněno druhým dílem, v němž by byly reprodukce jeho nejcharakterističtějších figurálních komposicí oltářních. K albu Brandlovu napsal slušný informační úvod p. Jaroslav Kamper.

Tomský: „Takové romány nyní nejsou. Nechcete snad ruské?“

Piková dáma: „Ale, cožpak jsou ruské romány?“

Ústřední jednota českých žen

pořádala představení divadelní, rozprodala sama divadlo a zvolila, nebo nechala si zvolit, nebo připustila, aby pod jejím protektorátem byla dáována německá opereta, jako bychom neměli českého umění a jako by nebylo vážného umění. Výmluva se asi bude shledávat, ale omluvitelné to není, má-li Ústřední spolek českých žen na mysli jen poněkud vážné národní a kulturní cíle. Náš národní život proměňuje se často ve frašku. Máme spolky národně záchranné, které hrají ve prospěch odněmčování nejplošší německou literaturu. Máme spolky, které se snaží o vážnou úroveň národní, a chodí prodávat lístky na německou operetu a propůjčují tomuto představení svoji slovanskou firmu. Slyšíme snad, že německé ženy v Praze hrávají práce české? Nikoli. Německé ženy v Praze mají program neúchylně německý, opravdový a vážný. Zvou si svoje nejlepší lidi a starají se o svou nejmladší literaturu. My toho nepochopíme až ve chvíli, kdy se ve branách města objeví pruské piklhaubny. Prozatím jsou již za Mělníkem!

1000 nejkrásnějších novel 1000 světových spisovatelů

S tímto bombastickým názvem počal vydávati p. Fr. Sekanina u J. R. Vilímka sborník kratší krásné prózy domácí i cizí, jehož první sešit leží přede mnou. Obsahuje šest beletristických prací tu lepších, tu horších od Hilberta, Gorkého, Jacobsena, Maeterlincka, Turka Nedždeta a Richepina, z nichž však významnou náhodou není ani jediná novelou. Jsou to povídky nebo črty a obrazy, ale ne novely. Není plané hnidopišství, pozastavují-li se zde nad tím. Literární kritik jako p. Sekanina měl by vědět, jaký vzácný útvar fabulačního umění jest pravá novela, na jak přísné podmínky formové jest vázána a jak zřídka dorůstá umění prózové té krystalizační ryzosti, čistoty a typičnosti, aby se smělo mluvití o novele. Kdyby někdo slíbil čtenářstvu 1000 nejkrásnějších sonetů a v prvním sešitě sbírky nalezl bys všecko jiné — terciny, stance, madrigaly, rispety, gazely — jen ne sonety, smál by se kdekdo, a přece případ p. Sekaninův není o nic absurdnější. Mezi spisovateli, jichž práce slibuje sbírka p. Sekaninova, čtu autory, kteří nikdy nenapsali žádné novely a snad ani napsat nechtěli; na př. Herbena, Šlejehara, Herrmanna, Holečka. Pan Sekanina zneužil prostě slova novela, to jest patrné. Ale jde o to, že slova a pojmu novela nesmí se zneužívat, jako se nesmí zneužívat slova tragedie nebo jiné poetické kategorie. Alespoň potud, pokud nejsi estetický nihilista, jemuž jest každá forma quantité négligeable a který vůbec hledí jen k „obsahu“, ať jest podán improvisovaným feuilletonem nebo obtížně a dlouho hledaným a ryze vyřešeným dramatickým stylem Ibsenovým nebo románovým stylem Flaubertovým nebo novelovým stylem Meriméeovým; alespoň pokud věříš a soudíš, že komposice a krystalisace formová jest podstatný živel básnické tvorby, který z téže látky jednou vyvádí diamant a podruhé uhlí.